

Schetsontwerp Landgoed Landarbeid te Wateren, versie juni 2022

Aanleiding en doel

Landgoed Landarbeid ligt in het Drents-Friese Wold en beslaat in totaal zo'n 24 hectare cultuurgrond, bos- en heidegrond. Het historische landgoed is ontstaan in de jaren 20 van de vorige eeuw en op het landgoed bevinden zich naast een voormalige boerderij twee authentieke houten huizen uit die tijd. De dr. A.A.H. Besier Stichting ontfermt zich over het landgoed heeft als doel dit voor toekomstige generaties te behouden. De stichting heeft geen winstoogmerk en heeft als doel het in stand houden van het landgoed met bijbehorende natuurschoon en opstallen. Het landgoed grenst aan het natuurgebied Doldersummerveld van Stichting Het Drentse Landschap. Het Doldersummerveld bestaat uit een uitgestrekt grotendeels open en vochtig heidegebied.

Het doel van dit schetsontwerp is om in het kader van het NatuurNetwerkNederland de intensieve landbouwpercelen op het landgoed een natuurlijke inrichting te geven passend bij het aanliggende natuurgebied. Het gaat om de rood omlijnde percelen op onderstaande kaart.

Het aanleggen van kruiden- en faunarijke akkers en graslanden langs de rand van heideterreinen heeft een duidelijke meerwaarde voor de fauna van het heideterrein. Op de heide broedende vogels gebruiken deze akkers en graslanden om voedsel te zoeken. Voor aan de heide gebonden vlinders en andere insecten leveren de akkers en graslanden aanvullende nectarbronnen op in het voorjaar. De aan te leggen singels versterken onder andere het biotoop voor o.a. de grauwe klauwier, een belangrijke doelsoort voor deze omgeving.

Graslandperceel (perceel linksboven op kaart)

Het graslandperceel van circa 2 hectare grenst aan 3 zijden aan bos en aan de zuidwestkant aan de heide van het Doldersummerveld. Het is een matig voedselrijk grasland met een strakke overgang naar het omliggende bos. Aan de zijde van de heide staat een open bomenrij en is een afwaterende sloot aanwezig.

Het voorstel is om dit perceel geleidelijk te verschrallen door het te maaien en af te voeren en niet te bemesten. Op termijn zal er een heischraal grasland ontstaan. Dit eindstadium zal niet binnen een paar jaar gerealiseerd zijn. Maar ook graslanden die nog in de omvorming naar heischraal grasland zitten zijn al waardevol voor veel planten en dieren. Ze dienen bijvoorbeeld in het voorjaar voor veel vlinders als plek om nectar te halen als er op de hei zelf nog niet veel bloeiende planten zijn.

Verder is er gekozen om de harde overgang van bos naar grasland wat te verzachten. Door langs de randen niet te maaien ontstaat op termijn een struweelzone die zorgt voor een geleidelijke overgang van bos naar grasland. In bijlage 2 is een soortenlijst opgenomen van struweelsoorten die passen in Drenthe en waaruit gekozen kan worden.

Op de overgang van het graslandperceel naar een kleine stukje heide in het bos ligt een smalle strook grasland. Gekozen is om een deel te plaggen om het aandeel heide te vergroten. Het gaat om circa 0,08 hectare. Het andere deel kan deels ingeplant worden met struweel om de wandelaars in het gebied de goede kant op te geleiden. Voor de natuurwaarde van de heide is het belangrijk dat er een verbinding met het Doldersummerveld instant blijft het is daarom zaak dat het struweel op dit stukje grasland niet uitgroeit tot een bos. Hier zal in het beheer rekening mee worden gehouden.

Akkerperceel

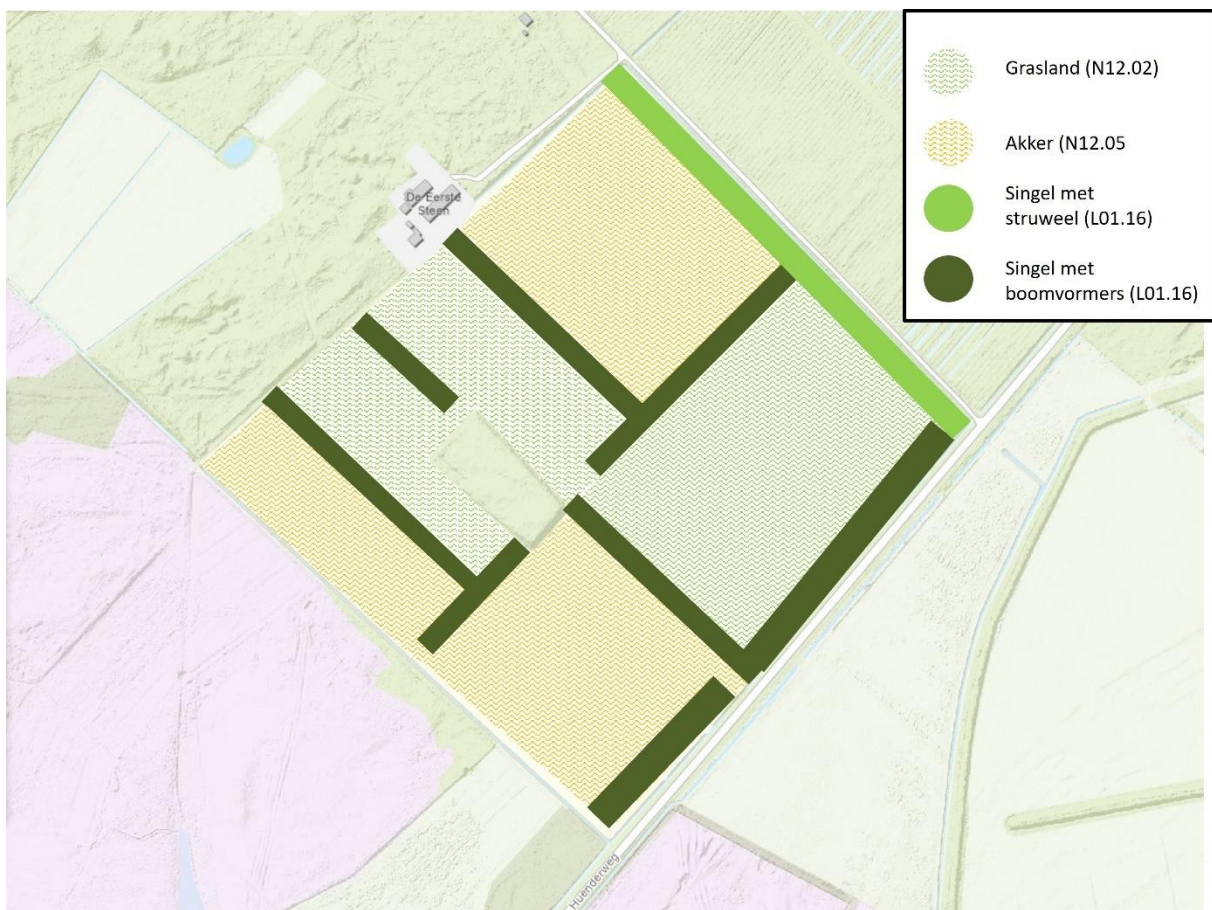
Het akkerperceel van ca. 16 hectare is de laatste jaren voor diverse gewassen gebruikt zoals aardappelen en suikerbieten. Ook zijn er een aantal jaren bollen en uien geteeld.

Het perceel staat voor het eerst rond 1940 op de kaart als zijnde landbouwgrond. Er zijn dan twee stukjes grasland, twee akkers en het kenmerkende bosje (van 0,5 ha) midden in het perceel is dan ook al aanwezig. Wat verder opvalt, is dat er (voor die tijd) al een redelijk grote akker aanwezig lijkt te zijn aan de oostkant. In de daaropvolgende jaren worden de kleinere percelen opgenomen in het grotere perceel. In 2000 is er nog één groot akkerbouwperceel over waarbij het bosje in het midden bewaard gebleven is.

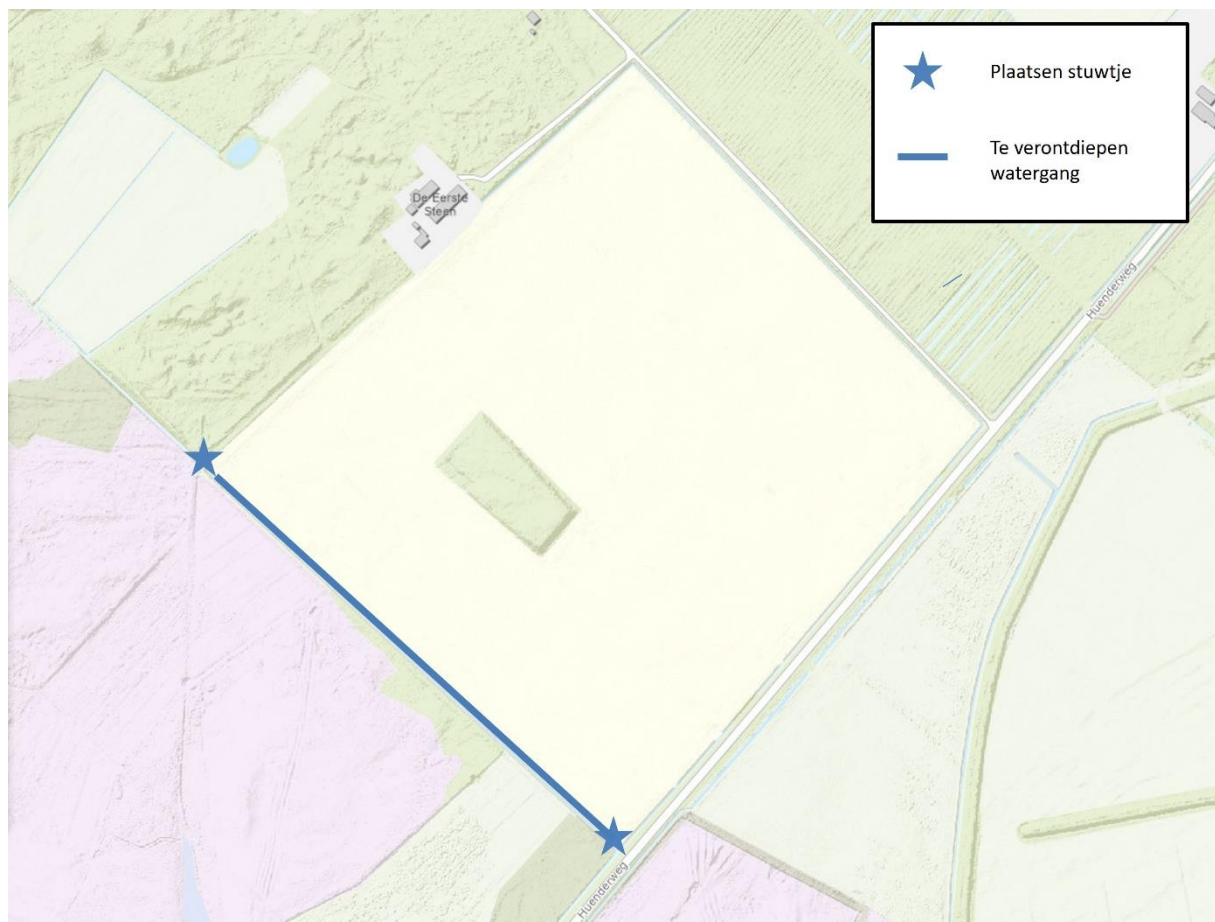
Het voorstel is het perceel te splitsen in een aantal kleinere percelen door de aanleg van houtsingels of houtwallen met een breedte van 15 meter. De ligging van de houtsingels is gebaseerd op de perceelgrenzen uit de periode 1940-1960. Omdat de akker aan de oostkant toen al vrij groot was is ervoor gekozen om deze op te splitsen door middel van twee extra houtsingels. Hierdoor ontstaat er een netwerk van verbindingen waar dieren, zoals das en vleermuizen, zich langs kunnen begeven. Ook langs de weg zijn twee houtsingels gesitueerd om de invloed van de weg te verkleinen. Deze krijgen een breedte van 20 meter. Er zijn een aantal stukken open gehouden om enig zicht op het gebied te behouden.

Tussen de houtsingels komen zes percelen te liggen in grootte variërend van 1-4 hectare. Gezien de ligging en het recente intensieve landgebruik van het perceel ligt het minder voor de hand om hier te streven naar heischraal grasland. Daarom is gekozen voor een ander grondgebruik waarbij uitgegaan is van de situatie in de perioden 1940-1960. Er is gekozen voor drie flora- en faunarijke graslanden (groen op kaart) en drie flora- en faunarijke akkers (geel op kaart). Voor het beheer van de graslanden kan de keus gemaakt worden tussen maaien en afvoeren of extensief begrazen. De akkers kunnen worden beheerd als biologische kruidenrijke graanakkers, waarbij op delen van de akkers zomergraan verbouwd kan worden en roulerend steeds één perceel als wintervogelakker (overblijvend graan) ingezet kan worden. Een andere optie voor de akkers zou kunnen zijn om de randen niet te oogsten i.p.v. van een geheel perceel. Hiermee krijgen de percelen een belangrijke waarde als aanvullende foeragemogelijkheden voor de fauna (vogels/insecten) van het aangrenzende heide en graslandgebied.

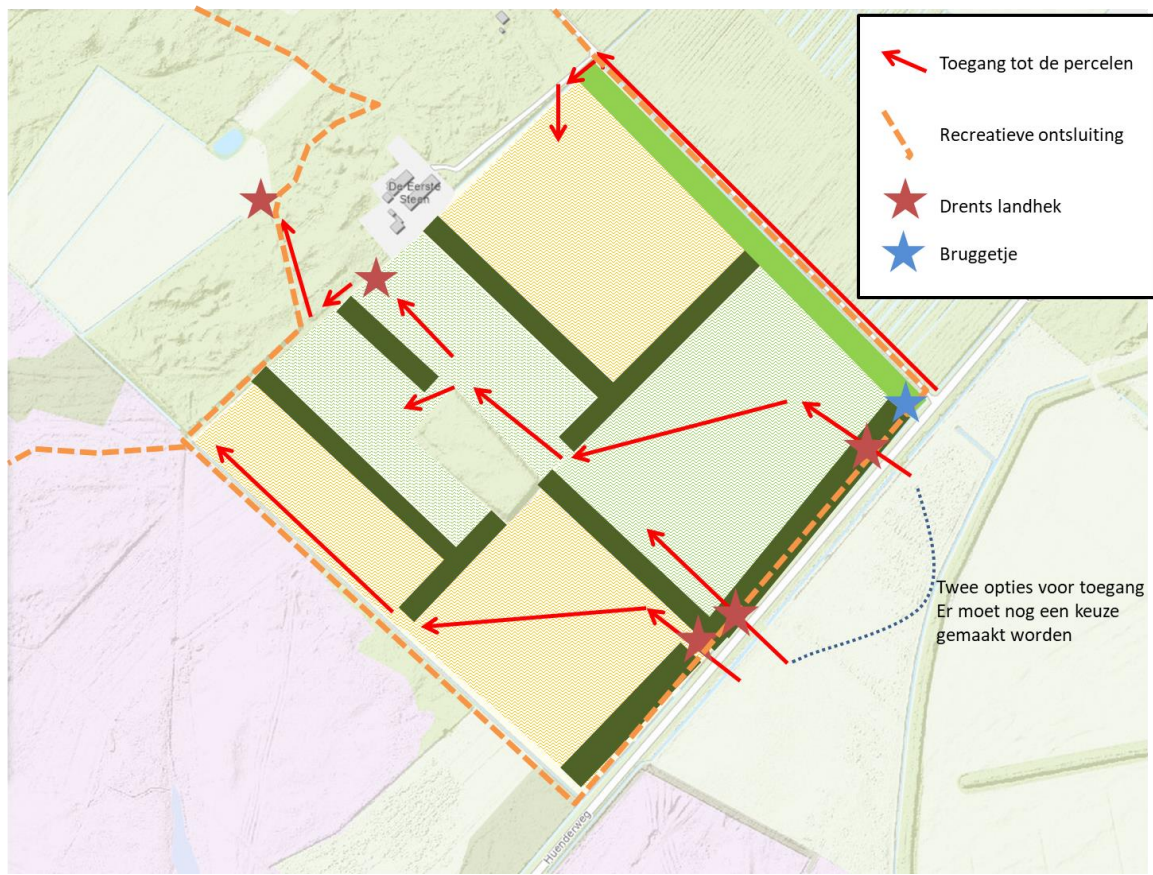

Waterhuishouding

Op de grens van het Doldersummerveld en het landgoed ligt een afwaterende sloot (blauwe lijn op onderstaande kaart). De sloot ligt diep in het landschap omdat deze een zandkop doorsnijdt en zorgt voor een sterke ontwatering van zowel het Doldersummerveld als ook de oostelijk gelegen bossen op het landgoed. De natuurkwaliteit in de hele omgeving kan sterk verbeterd worden door deze diepe sloot te verontdiepen en te voorzien van twee stuwijtjes waarmee waterpeil geregeld kan worden.

Bijlage 1: Toegang tot de percelen en recreatieve ontsluiting

Bijlage 2: Soortenlijst aanplant struikvormers in de houtsingels

Eenstijlige meidoorn (*Crataegus monogyna*)

Egelantier (*rosa rubiginosa*)

Gelderse roos (*Viburnum opulus*)

Gewone hondsroos (*Rosa canina*)

Gewone vlier (*Sambucus nigra*)

Hazelaar (*Corylus avellana*)

Heggeroos (*Rosa corymbifera*)

Hulst (*Ilex aquifolium*)

Krentenboom (*Amelanchier spec.*)

Sleedoorn (*Prunus spinosa*)

Tweestijlige meidoorn (*Crataegus laevigata*)

Vogelkers (*Prunus padus*)

Vuilboom (*Rhamnus frangula*)

Wegedoorn (*Rhamnus crtharticus*)

Wilde appel (*Malus sylvestris*)

Wilde kardinaalsmuts (*Euonymus europaeus*)

Wilde liguster (*Ligustrum vulgare*)

Wilde lijsterbes (*Sorbus aucuparia*)

Bijlage 3 lijst met natuur- en landschapstypen

De natuur- en landschapstypen zijn de basis voor de natuurbeheerplannen van de provincie Drenthe. Per type is een omschrijving gemaakt met aandacht voor de volgende onderdelen:

- Algemene beschrijving
- Afbakening
- Voorbeeldgebieden
- Standaardkostprijs
- Subsidie
- Monitoring en natuurkwaliteit

De omschrijving per type zijn te vinden via onderstaande internetlinkjes:

N07.01 Droge heide

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap/natuurtypen/n07-droge-heiden/n07-01-droge-heide/>

N11.01 Droog schraalgrasland

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap/natuurtypen/n11-droge-schraalgraslanden/n11-01/>

N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap/natuurtypen/n12-rijke-graslanden-en-akkers/n12-02/>

N12.05 Kruiden- en faunarijke akker

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap/natuurtypen/n12-rijke-graslanden-en-akkers/n12-05-kruiden-en-faunarijke-akker/>

N15.02 Dennen-, eiken-, en beukenbos

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap/natuurtypen/n15-droge-bossen/n15-02-dennen-eiken-en-beukenbos/>

L01.16 Bossingel (nieuw per 1-1-2017)

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap/landschapselementtypen/l01-groenblauwe-landschapselementen/l01-16-bossingel/>